

TÜRKİYE'DE ORGANİZE SUÇLAR VE HALKIN TEVECCÜHÜ

Dolunay ŞENOL*

ÖZ

Sahip oldukları sınırsız kaynaklarla ülkelerin rejimleri üzerinde dahi önemli bir tehdit unsuru olmaya başlayan organize suç örgütleri, Dünya gündeminde en fazla yer bulan konulardan biri olmaya başladı. Bu durum ülkemiz için de geçerli. Ekonomi ve adalet kurumlarında yaşanan olumsuzluklar, özellikle 1970li yıllardan sonra organize suç örgütlerinin kendilerini hissettirmelerine sebep oldu. 1996 yılında meydana gelen trafik kazasından sonra “susurluk kazası” olarak hafızalarda yer eden olayla birlikte organize suç örgütleri en fazla konuşulan konulardan biri haline geldi.

1996 yılında 4422 sayılı” Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri İle Mücadele Kanunu” çıkarılarak yoğun bir mücadele süreci başlatılmış olmasına rağmen, sonuçların hedeflenen boyuta ulaşamadığı görülmektedir.

Bilindiği üzere organize suçlar çok yönlü olma özelliğine sahiptir. Etkin bir mücadele için Emniyet Teşkilatının başta üniversiteler ve kitle iletişim araçlarından destek alması gerekir. Özellikle sosyal çözülmenin görüldüğü toplumlarda, organize suç örgütleri legal hale gelebilmek için bilinçli bir şekilde toplumsal değerlere daha fazla sahip çıkar gibi görünmek suretiyle topluma olduklarından farklı görünmeye çalışarak toplum desteğini arkalarına alabilmektedirler.

Miroğlu dizisi ile başlayıp Kurtlar Vadisi ile son derece büyük ivme kazanan organize suç örgütlerine olan ilgi, gençliği özentiyle birlikte arkasından sürüklerken, Kurtlar Vadisi Irak filmi ile toplumun ve özellikle gençlerin desteğini kazanmış gözüküyor.

Bu önemli toplumsal problemin geldiği son noktayı ortaya koymanın önemine inandığımız için sosyolojik boyutlarını istatistikler ve medyada

* Yrd. Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

çıkan haberlerle destekleyerek ortaya koymayı hedefliyoruz.

Anahtar Kelimeler: *Organize Suç, Mafya, Kitle İletişim Araçları, Gençlik.*

ORGANIZED CRIMES AND PEOPLE'S TENDENCY IN TURKEY

ABSTRACT

Mafia, who have unlimited sources, have become a major threat to many countries regardless their regime. Because of its influence mafia has become the main issue around the world. Our country is also under its influence. The ineffective functioning of the economy and justice department (institutes) during the 1970's have brought about the upraising of the mafia the traffic accident which took place in 1996, 'the Susurluk accident' had become the most talked mafia event at the time.

Under the act of 4422 in 1996 a new law was put through to struggle with mafia but unfortunately the result was unsatisfactory.

Organized crimes are known to have many methods to over power and deactivate them the security forces must be supported by the universities and mass communication devices mafia tries to gain creditability in degenerated societies by respecting the community's social values.

TV series such as Miroglu, Kurtlar Vadisi and the film Kurtlar Vadisi Iraq has had a great influence over the young generation.

We have come acknowledge the importance of this problem and therefore with the support of the news on media we intend to put forward problems involving the statistical and social dimensions.

Key words: *Organized Crime, Mafia, Mass media, Youth.*

GİRİŞ

Organize suç kavramı yerine “illegal suç”, “illegal erişim”, “çıkar amaçlı suç”, “profesyonel suç”, “mafya tipi suç”, “yeraltı dünyası”, “çete”, “şebekeler” ve buna benzer kavramlar literatürde sıkça kullanılmakla birlikte, kökeni açısından bakıldığında bütün organize suç organizasyonları için mafya tanımlanması yapılması yanlış bulunmaktadır. Ancak birçok kaynakta organize suç örgütleri anlamında mafya kavramını kullandığı için biz de iki kavramı da yer yer kullanacağız.

Mafya kavramının kökleri Sicilya’ya uzanmakta olup İtalya’nın tarihi geçmişi, sosyokültürel, ekonomik, siyasi ve hukuki değer yargılarıyla yoğrulmuştur. Bu olgu Sicilya’ya ait bir anlayış ve faaliyet türünün günümüz dünyasına yansması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Sicilyalılar tarafından kullanılan mafya kavramı, (1) Sicilyalıların birbirlerine her durumda yardımcı olmaları, düşmanları haklı dahi olsa ortak düşmana karşı savaşma, birlik olma (2) Suç işlemeye yönelik ya da çıkar sağlamak amacıyla oluşturulan suç örgütleri şeklinde tanımlanabilmektedir. Bu sebeple de suç örgütleri olarak tanımlanabilen yasadışı güç anlamındaki mafya kavramı, hem çok yönlü hem de çok isimli bir kavram olarak kabul görmüştür (Yücel, 1997:37).

Interpol (Uluslar arası Polis Birliği) organize suç kavramını şöyle tanımlamaktadır: Öncelikli amacı süreklilik arz edecek şekilde gelir elde etmek amacıyla ulusal sınırların dışında da olsa girişimleri devam ettirmek olan, bundan dolayı da yasadışı faaliyetlerle meşgul olan bireylerin oluşturmuş olduğu herhangi bir teşebbüs ya da grup. 13 Eylül 1982 tarihli İtalyan Ceza Kanunu mafya tipi suçları şöyle tanımlamıştır: “Örgüt üyeleri birden fazla suç işleyecek, doğrudan ya da dolaylı olarak ekonomik faaliyetlerin yetki, izin, ihale, kamu hizmetlerinin yönetim veya kontrolünü elde etmek, kendileri veya başkaları için haksız kazanç ya da yarar sağlamak, serbest oy kullanımını engellemek veya seçimlerde kendilerine veya başkalarına oy sağlamak için örgütün yardım gücünden, egemenliği altına alma veya gizli işbirliği durumundan yararlanma” (Kazan, 2000:232). Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta da, mafya tipi örgütten bahsedebilmek için en az üç veya daha fazla kişinin bir araya gelmiş olmasının gerekli olduğudur.

Organize suç örgütlerini haydut, eşkıya ya da kabadayı türündeki diğer yasadışı örgütlerden ayıran, üst düzey görevlilerle olan yakın ilişkileri sayesinde kendilerine legalize edebilmeleri ve bu sayede kendilerini saygın bir konumda tutabilmeleridir (Çulcu, 1998:42-3). Mafya dışındaki diğer örgütler de bu tür ilişkiler içerisine girmeye çalışsalar da geçici olmaktan öteye gidemediği gibi kalıcı ekonomik bir zemine de oturamazlar.

Mafya Tipi Organize Suçların Tarihsel Seyri

Mafyanın ne zaman ve nasıl ortaya çıktığı halen tartışılır olmakla birlikte, doğup geliştiği yer olarak Sicilya’nın çok eski yılları işaret edilmektedir. Bazı araştırmacılar, mafyanın köklerini 9. yüzyılda Sicilya’yı yöneten gruplara karşı mücadele etmek için kurulan gizli örgütlerden esinlenerek ortaya çıktığını ileri sürmektedirler. Bu sebeple Alman sosyolog Henner Hess; mafya diye somut bir örgütün olmadığını, bir davranış şeklinin var olduğunu ifade etmektedir. Bu sebeple de Sicilya’nın davranış şeklini bilmeden maf-

yanın tarihini yazmanın mümkün olmadığını belirtmektedir. (Çulcu, 1992: 5). Sicilya tarihte başta Yunanlılar; Bizanslılar Araplar, Normanlar ve İspanyollar olmak üzere çok sayıda işgale maruz kalmış bir ülkedir. Bu güçler Sicilyalıları ağır vergiler yüklerken, geçim kaynaklarını, yeraltı ve yerüstü kaynaklarını sömürmüşlerdir. 1860 ihtilali ile İtalya ile birleşen Sicilya halkının hayatında önemli bir değişiklik olmamış, Sicilya İtalyanlar tarafından sömürülmeye devam edilmiştir. 1860 birleşmesiyle eski ekonomik yapı çökmüş ve suç örgütleri artmaya başlamıştır. Yeni hükümet sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan kuzey bölgelerine güneyin üzerinde tutmuştur ve böylece Sicilyalılar yeni hükümete karşı tavır alıp tepkilerini göstermişlerdir. Sürekli işgaller ve yabancı yönetimler sayesinde içe dönük yaşam sürmeye alıştıkları için dışarıdan gelen ahlaksal ve hukuksal baskıları reddederek, yerel hukuk ve ahlak anlayışının güçlenerek hakim olmasına sebebiyet vermiştir (Çulcu, 1992:314-5).

Sicilyalılar tarafından tesis edilen bu yaşam şekli, 19. yüzyılda tekrar gözden geçirilmiş ve çağdaş bir görünüm kazandırıldığına inanılan İtalyanlar yeni hukuk sistemiyle önemli ayrılıklar göstermeye başlamıştır. Sicilya'daki çifte ahlak ve hukuk anlayışının sonucunda yoğunlaşan tepkilerle birlikte çeteleşme ve örgüt düzeyinde suçlu gruplar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu örgüt ve çetelerin gücünü azaltmak için İtalyan hükümeti tarafından zaman zaman kapsamlı operasyonlar düzenlenmiş olsa bile büyük çoğunluğu başarısız olmuştur. Hatta bu başarısız girişimler mafyanın güçlenmesine ve yeraltına inmesine de sebep olmuştur. Bir kısım mafya lideri de devlet yetkilileriyle yakın ilişki kurmak suretiyle polis ve yargı karşısında dokunulmazlık elde ederek suretiyle varlıklarını daha rahat sürdürebilir duruma gelmişlerdir.

Türkiye ve Mafya

Organize suç örgütlerinin kökleri İtalya'daki sosyo-ekonomik ve siyasal dalgalanmalar sonucunda toprak sahiplerinin topraklarının yağmalanmasını önleyebilmek için silahlı grupları kiralamasına dayanır. Önceleri Sicilya adasında yayılıp kök salan mafya, sonraları İtalya'nın tümüne yayılmıştır. Ekonomik temelli siyasal hedeflere yönelen, karmaşık ve gizli bir suç organizasyonudur (İçli, 2004:268). Bu grupların aileleri ABD'ye göç etmiş ve orada bulmuş oldukları, uygun zeminde organize suç örgütleri olarak güçlenerek faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Dünya devletleri ile artan yoğun etkileşimden etkilenen Türkiye, olumlu özelliklerden etkilendi gibi, olumsuz ve suç gruplarından da etkilenmiştir.

Ülkemizde organize suç örgütlerinin başlangıcına bakacak olursak mahalle kabadayılara kadar gittiğini görmek mümkün olacaktır (İçli, 2004: 268-9). Mahalle kabadayıları ve onların etraflarına toplananlardan oluşan bu

küçük gruplar, 1970’li yıllarda yaşanan ekonomik sıkıntılarla birlikte Baba olarak ifade edilen kişiler ve adamları şeklindeki organizasyonlara dönüşmeye başlamıştır.

Bilindi gibi, 1970’li yıllarda bir grup mal zor bulunurken, bir grup malı bulmak neredeyse imkânsız hale gelmiştir. Karaborsa mallardan elde edilen yüksek gelir, organize suç örgütlerinin faaliyetlerini ve faaliyet alanlarını cazip hale getirmiştir. Özellikle kaçakçılık faaliyetlerinin riskleri, organize suç örgütlerinin üst düzey bürokrat ve siyasilere işbirliğine girmek suretiyle daha kolay götürülebileceği fikrini gündeme getirmiş bu da onların güç ve faaliyet alanlarını arttırmış. Suç işlemek suretiyle elde edilen gelirler de kurulan paravan şirketler vasıtasıyla meşrulaştırılarak yasal alana çekilmeye çalışılmıştır.

Türkiye’de de bu tür suç işleyenlere çeşitli isimler verilmiştir. Halk arasında “mafya” olarak adlandırılan organize suç örgütlerinin Türk Ceza Kanunu’na göre “çete” 4422 sayılı yasaya göre de “çıkar amaçlı suç örgütü” adlandırmaları ile değişik tanımları bulunmaktadır. 4422 sayılı çıkar amaçlı suç örgütleriyle mücadele kanununun 1. maddesinin 1.fıkrasına göre, çıkar amaçlı suç örgütleri şöyle tanımlanmaktadır: “Doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün denetimini ele geçirmek, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde etkinlik ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların artmasına sebep olmak, kendilerine veya başkalarına haksız menfaat sağlama, seçimlerde oy temin etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla zor veya tehdit uygulamak veya kişileri kendilerine tabi kılmaya zorlamak veya mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapmak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suçlar işlemek için kullanılan örgüt”.

Türk Ceza kanununun 313. maddesinde de “çete” kavramı “her ne biçimde olursa olsun cürüm işlemek için örgüt kuranlar “ şeklinde tanımlanmıştır.

Tüm bunlar değerlendirildiğinde günümüzde sıkça kullanılan mafya kavramından kastedilenin 4422 sayılı yasanın 1. maddesinde belirtilen mafya tipi organize suç örgütleri olduğunu, bu kavramın yalgın kullanımını kapsadığını söyleyebilmemizin mümkün olduğunu düşünüyoruz.

Organize Suç Örgütlerinin Genel Özellikleri

Genellikle kaynaklara bakıldığında, organize suç örgütlerinin sistemin bir gereği olarak ortaya çıktıkları ve zaman içinde geliştikleri görülmektedir.

Sosyolojik olarak değerlendirdiğimizde ise organize suç örgütlerinin ortaya çıktığı sosyo-kültürel yapıların çok yönlü ve değişken özellikler göstermiş olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu sosyo-kültürel yapılar hakkında genel bir değerlendirmede bulunacak olursak, sistemin bütünleşme özelliğini göstermekten uzaklaşıp, sosyal çözüme göstermekte olduğunu söyleyebiliriz. Organize suç örgütlerini bünyesinde bulunduran bütün sistemlerin sosyal bütünleşme göstermediğini söyleyemeyiz. Ancak sosyal bütünleşmenin de ideal ve ideale yakın olduğu dönemler olduğu gibi, idealden belirli derecelerde uzaklaştığı çeşitli safhaları bulunmakta. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, sistemin bütünleşme yoğunluğundan uzaklaşmaya başlamış olduğuna ait bize önemli ipucu veriyor olmasıdır. Bu ipuçları değerlendirildiğinde toplum, hatalarını düzelterek tekrar ideal bütünleşme noktasına gidebileceği gibi ipuçları dikkate alınmadığında toplumun sosyal çözülmeye daha hızlı devam etmek suretiyle bir süre sonra yıkılmak zorunda dahi kalabilecek olmasıdır.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta, gençliğin bir sosyo-kültürel yapının geleceği olduğunun dikkatlerden uzak tutulmaması gereğidir. Eğer zararlı olan bu programlar geleceği hedef alıyorsa, bir süre sonra geleceğin tehlikeye girmesinin engellenememesidir. Çünkü bugünün genci, yarının şüphesiz yöneticisi olacaktır. Yarının yöneticisinin de kendi anlık çıkarlarını, ülkenin uzun vadeli çıkarlarının önünde tutmayacaklardan oluşması ve sistemde bu zihniyettekilerin mümkün olduğu kadar fazla olmasıdır. Sistem ancak o zaman bütünleşmiş bir şekilde gelecekte varlık gösterebilecektir.

Buna göre değerlendirdiğimizde ülkemizdeki organize suç örgütü üye ve sempatizanlarına karşı daha dikkatli olmamızın gerektiği dikkati çekiyor. O halde bu örgüt üye ve sempatizanlarının ortak özelliklerini bilmemiz gerekiyor. Belki çok yakınımızdakiler hatta çocuklarımızın da hiç değilse sempatizan olduğunu göreceğiz. Bu da erken tedbir almamızı sağlayacaktır. Emniyet Genel Müdürlüğü raporunun (KOMDB Raporu 2001:87) verilerine göre ülkemizdeki organize suç örgütlerinin ortak özellikleri şu şekilde özetlenmektedir:

- 1 Örgütün çekirdek kadrosundaki kan bağı.
- 2 Koyu renk takım elbise, kısa saç, kirli sakal örgüt bütünlüğünün bir sembolüdür.
- 3 Kamuoyuna sempatik görünme kaygısı ile iş adamı görüntüsündedirler. Tehdit ve sindirme yoluyla elde etmiş oldukları paraların bir kısmını da yardım yaparak, halkın sempatisini kazanmaya çalışırlar.
- 4 Örgüt liderleri vasıtasıyla, devlette etkin görevlerde bulunanları yan-

larına çekmeye çalışırlar.

5 Yurt içi ve dışında paravan şirketleri vardır.

6 Örgüt liderleri sivil toplum kuruluşları ile finans sektöründe faaliyet göstermek suretiyle örgüte yasal bir görünüm vermeye çalışırlar.

7 Uyuşturucuya karşı bir görüntü sunarlar. Ancak uyuşturucu faaliyetlerinden elde edilen haksız kazançtan pay alırlar.

8 Devletin birimleriyle saygı çerçevesinde ölçülü bir görünüm sunarlar.

9 Anlaşmazlıkları çözerek adaleti sağlayıcı, koruyucu, arkadaş, uzlaşmacı, dost ve danışman görünümü ortaya koyarlar.

10 Genellikle silah taşırlar.

Organize suç örgütleri, öncelikli olarak toplumun yerel ahlak ve hukuk ilkelerinin sonucudurlar. Çünkü gücünü ve varlığını bu temel olgu ve fonksiyonlardan almaktadırlar. Örf ve gelenekler doğrultusunda adalet dağıttıklarına inanmaktadırlar. Bu işi vicdanlarını rahatlatma adına süratli bir şekilde yaptıkları için, halk devletin ağır işleyen mekanizmalarında hakkını gecikmeli olarak almak yerine mafyaya başvurmayı tercih eder (Çulcu, 1998:42). Bu durum onların halk tarafından hem kabul görmesine hem de çekim gücü haline gelmesine sebep olur. İşsizliğin yoğun olduğu sosyo-kültürel yapılar da, faaliyetlerinin yasal olup olmadığına bakmaksızın insanlar o güç odağının etrafında kendilerine yer bulmaya çaba sarf edebiliyorlar.

Hangi Suçlar Organize Suçtur?

Bir suçun organize suç olabilmesi için farklı kriterler ortaya konulmaktadır. Ancak biz bunların içinden daha genel ve basit düzeye indirildiğini düşündüğümüz için Feridun Yenisey’in (1999:35) kriterlerini burada veremeyi uygun buluyoruz. Bunlar:

- Ayrıntılı hazırlık
- Profesyonellik
- Tüccar davranışları
- Karşı tedbirler alma
- Bölgesel veya uluslar arası ilişki
- Hiyerarşi
- Yardım alma

- Yüksek hayat standardı
- Şirketleşme
- Medyayla bağlantı

Bunlara ilave olarak faillerin devletin üst düzey görevlileri ile ilişki ve bağlantı kurma çabasını da gösterge olarak kabul etmektedir.

Avrupa Birliği'ne girme çabalarımızı da dikkate aldığımızda bu birliğin organize suçlarla ilgili kriterlerini de bakmamızın faydalı olacağını düşünüyoruz. Bu kriterleri Avrupa Birliği zorunlu ve seçmeli olarak ikiye ayırmıştır (Cengiz: 2004;28):

a-Zorunlu kriterler:

- En az üç veya daha fazla kişinin işbirliği yapması,
- Uzun veya belirsiz bir süre için bir araya gelmiş olma,
- Ağır suçlardan mahkum veya şüpheli olma,
- Kazanç ve/veya güç elde etme amacı taşıyor olması.

b-Seçmeli Kriterler:

- Örgüte katılanların belirli rol ve güçlerinin olması,
- İç disiplin ve denetiminin varlığı,
- Şiddet veya tehdide uygun diğer araçların kullanılması,
- Ticari yapılanma görüntüsü,
- Kara para aklama faaliyeti gösterme,
- Uluslar arası düzeyde faaliyette bulunma,
- Siyaseti, medyayı, kamu idarelerini, güvenlik güçlerini, yargıyı veya ekonomiyi yolsuzluk veya diğer yöntemleri kullanarak etkileme çabası.

Organize Suç Örgütleri Neden Ortaya Çıkar?

Mafyanın ortaya çıkış yeri kabul edilen Sicilya örneğinde de görüldüğü gibi, sosyo-kültürel yapının bütünleşme yerine çözülme gösterdiği dönemlerin daha çok bu örgütlerin filizlenip kök salma dönemi olduğunu söylemek mümkündür. Sosyo-kültürel yapılar istikrarı sever. Değişmenin olması kaçınılmazdır. Ancak bu değişme yavaş olursa toplumun bütün kurumları bu değişmeye ayak uydurabilirse gerçek bir değişim ve bütünleşme yaşanabilir.

Bu noktada halkın yazısız kurallarının önemini vurgulamak gerekir. Ya-

zırsız kurallar, kökleri uzun yıllara dayanan, halkın desteğini almış, kendilerinden önceki kuşakların onayını alarak günümüze gelmiş ve yaşlı kuşaklar tarafından da genç kuşaklara aktarılacak suretiyle devamlılığın sağlanmasında önemli olacağı düşünülen halkın değer yargılarıdır.

Yazılı hukuk daha çok çağın ihtiyaçlarına, değişen şartlara cevap veren veya vermesi beklenen yazılı kurallardır. Eğer yazılı kurallar, halkın yazısız kurallarından faydalanılarak hazırlanır ve aralarında çelişki olmazsa halktan onay bulur. Halkın benimsemesi, kabul etmesi ve uyması daha kolay olur. Eğer yazılı hukuk ile yazısız hukuk arasında bir çelişki varsa, halk ve devlet karşı karşıya gelebilir. Bu da halkın tercihi ile sonuçlanabilir. Genellikle de halk tercihini yazısız kurallardan yana koyar.

Böyle dönemler istikrarsızlığın hâkim olduğu dönemlerdir. Özellikle yazılı kurallar halkın adalet anlayışına uymuyorsa kısa sürede adaletin yerine gelmesini sağlamıyorsa, yaptırımlar yetersiz olarak değerlendiriliyorsa, o zaman o sosyo-kültürel yapıda çözülme yaşanmaya başlar. (Kurtkan, 1995:298) Halk da kendi çıkış yolunu bulmaya çalışır.

İşte, mafya da bu çözümlerden birisidir. Adalet sistemindeki bazı aksaklıklar veya verilen cezaların yetersiz bulunması, adaletin kısa sürede gerçekleştirilememesi, mafya gibi suç örgütlerinin çalışmasına imkân verir. İnsanlar kısa süre içinde hak ettikleri sonuçları alabilmek için resmi adalet sisteminden yardım almak yerine, bu organize suç örgütlerine yönelebiliyor. Bu örgütler, hukuki boşluğun büyük, rantın bol olduğu alanları kendilerine faaliyet alanı olarak belirliyorlar. Zaman içinde bu örgütlere sempati oluşabiliyor. Halkın gözünde mafya elemanları kahraman düzeyine yükseltilebiliyorlar. Basında çıkan bazı haberlerde üst düzey devlet görevlileri veya adalet kurumunun işleticilerinin de bu gruplardan yardım aldıkları yönündeki haberler, halkın bu gruplara olan teveccühünü daha da artırabiliyor.

Aşık (2000:143); mafya tipi organize suçların ortaya çıkması ve halkın teveccühünü kazanmasında şu faktörlerin etkili olduğunu belirtmektedir:

1 Yüksek enflasyon ile para piyasasındaki iniş ve çıkışlar sebebiyle ülkenin ekonomik yapısındaki istikrarsızlık,

2 Ülke yönetimindeki siyasi otorite boşluğu,

3 İhtiyaç duyulan yasaların çıkarılmaması, çıkarılan yasaların da çeşitli sebeplerle uygulanamamasıdır. Bu noktada yeni yasaların halkın yazısız kuralları ile çelişmesi yanında uygulamada bir takım zorlukları da beraberinde getirmesi ve pratik çözümler üretmiyor olmasının etkili olduğunu belirtmek gerekir.

Ülkedeki durum böyle bir görünüm arz ettiğinde, mafya tipi organize suç örgütleri ortaya çıkmaktadır. Bu örgüt elemanlarının büyük çoğunluğunun genellikle bir suç geçmişlerinin olması gerekmektedir. Çünkü ceza evlerine herhangi bir sebeple giren kişiler için oralar eğitim kurumu niteliği taşımamakta, aksine suç işleme konusunda, suçlar ve cezalar konusunda ehil kişiler olarak yetişmelerine zemin hazırlayan mekânlar niteliğine bürünebilmekte. Cezaevindeki tecrübeli suçlular tarafından kanunlardaki boşluklar kendilerine öğretilmektedir. Ayrıca cezaevi sonrasındaki zor olan sosyo-kültürel ortama kendilerini kabul ettirme sürecinde karşılaşacakları problemler için çözümler üretmektedirler. Bu çözümler genellikle, suç örgütleri ile tanıştırmaları ve bundan sonraki hayatlarında da suç işleyerek hayatlarını sürdürmek şeklinde tezahür ediyor. Cezaevine girmiş olmak bu grup üyeleri için bir dezavantaj değil, aksine kazanç olarak değerlendirilmekte. Bilhassa örgüt üye ve liderleri cezaevinden çıktıktan sonra kendilerini daha güçlü görmeye başlarlar, hatta bu süreci bir kariyer olarak değerlendirmektedirler (KOMDB 2005 Raporu, 2006:79).

Unutulmaması gereken bir gerçek de şudur ki, bu örgütlere girdiklerinde halkın cezalandırmasından kurtuldukları gibi bir süre sonra da elde etmiş oldukları para ve güç sayesinde toplumda yer edinebilmeleri, ayrıca toplum karşısında gücü elinde bulunduran kişi konumuna gelmeleri, hatta toplumun önde gelen kişilerinin dahi yardım aldığı, desteklediği kişiler olmalarıdır.

Özellikle gençlik yıllarında suç ile tanışan, suçlu etiketini alan bu gençler için, organize suç örgütlerinin son derece cazip olduklarını kabul etmek gerekmektedir. Şu örnek bu düşüncelerimizi desteklemektedir (Cengiz, 2004:23): “ Rusya’da kendisine karşı mücadele başlatan polislerin hemen hemen hepsini öldüren, bir çok ülkede faaliyet gösteren ve kendine karşı bir çok ülkede ön tedbir alınan tanınmış mafya lideri ile yapılan röportajda, bu kişi kendisinin adı bir suçtan dolayı girdiği ceza evinden mafya tipi suçları tanıdığı ve bu çevreden kendisine arkadaşlar bularak ceza evi sonrasında bu suçlara yöneldiğini ifade etmektedir”.

Değişen dünya düzeninde pek çok şeyin ekonomiye dayandığı bugün bilinmektedir. İnsanlar genellikle daha fazla paraya en kısa sürede nasıl ulaşabiliriz sorusuna cevap aramaktadırlar. Bunun için de çeşitli suç örgütleri, riskler alma pahasına da olsa büyük paraları kısa sürede elde etme isteğine girmektedir. İnsanların da daha fazla para isteklerinin olması, bu örgütlere eleman temin etme konusunda sıkıntı yaşanmamasını sağlamaktadır.

Ekonomik anlamda büyük miktarlardaki paralara hükmediyor olmaları mafyanın ortaya çıkmasını ve kabul görmesini kolaylaştırmaktadır. Dünya genelindeki organize suç örgütlerinin ellerinde bulundurmuş oldukları maddi

imkânları dikkate aldığımızda, problemin boyutlarının ne kadar büyük olduğunu görmek mümkün olacaktır. Organize suç örgütlerinin sayılarının her geçen gün artıyor olmasının, ülkelerin rejimleri ile çok sıkı bağlantılarının olmasından kaynaklandığı ileri sürülmektedir. Burada ülkenin rejiminden daha fazla dünyadaki iletişimin artmış olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Her gün piyasaya yeni ürünler sürülmekte ve bu ürünlerin tüketilmesinin zorunluluk olduğu zihinlere yerleştirilmektedir. Her yeni ürüne ulaşması gerektiğini düşünenler, bunların sınırlı bütçeleri ile olamayacağını bilen, ancak yaşadığı toplumda kısa yollardan sınıf atlamak isteyen, maddi ve siyasi güce kısa yollardan ulaşmak isteyen insan sayısı da her geçen gün artmaktadır. Organize suç örgütlerinin ellerinde bulundurdukları bu ekonomik ve siyasi güç, özellikle eğitim seviyesi daha düşük ancak önemsenmek, otorite kurmak isteyen gençler üzerinde son derece etkili olmaktadır.

Türk medyasına baktığımızda bu düşüncelerimizin desteklendiğini görmekteyiz. Hemen hemen dünyada üretilen son ürünleri televizyonda, özellikle de reklâmlarda görebilmek mümkündür. Fazlasıyla tüketmek isteyen gençler hayallerine sınır konulmasından hoşlanmazlar. Hayallerine nasıl ulaşabileceklerini düşünürken karşılıklarına iki yol çıkmaktadır: birincisi, iyi bir eğitim alarak, statü sahibi olmaları ve böylece isteklerini gerçekleştirme leridir. Ancak iyi bir eğitim almak ve istekleri gerçekleştirmek her zaman kolay olmuyor. İkinci alternatif ise, kısa sürede güç ve zenginlik sağlayabileceği düşüncesini veren televizyon dizilerinin vermiş olduğu ilham.

Son yıllarda televizyonlarda mafya dizileri sıkça yayınlanmaya başladı. Bu dizilerin yaygınlaşmasının bir nedeni de halkın bu tür yayınlara olan ilgisinin artmasıdır. Bu tür diziler hayatı olduğundan daha farklı ve masum gösteriyor. Bu dizileri izleyen gençler, önce dizi kahramanları gibi giyinmeye, yürümeye ve konuşmaya başlıyor, ardından da onların eylemlerini küçük çaplı da olsa taklit etmeye çalışıyorlar. Basında çıkan “Polat Alemdar tabancaları piyasaya çıktı” başlıklı haber bu düşüncemizi destekler mahiyettedir: “ İzlenme rekorları kıran "Kurtlar Vadisi" dizisinin başrol oyuncusu Polat Alemdar'ın kullandığı aksesuarlar arasında yer alan yüzüğü ve çakısının yanı sıra bu kez "Polat" tabancaları piyasaya çıktı. Kurtlar Vadisi Irak sinema filminden sonra kuru sıkı silahlı imal eden atölyeler, 22 adet mermi alan "Mağnun" marka işlemeli Polat tabancalarını piyasaya sürdü. Av malzemesi satan işyerlerinde satılan Polat tabancalarına en çok gençler ilgi gösteriyor. Şanlıurfa'da özellikle lise çağında mafya babalarına özenen gençler, 45 YTL'ye satılan Polat silahlarını alarak, sokaklara çıkıyor”. Diziden bu denli etkilenen, önemli miktarda para da ödeyerek bu silahları elde eden çocukların, dizide görmüş oldukları şiddet sahnelerini uygulamaya çalışmayacaklarını düşünmenin fazlasıyla iyi niyet olacağını düşünüyoruz.

Bilindiği üzere çocuklar taklit yoluyla öğrenirler (Tolan ve diğerleri, 1995:20-22). Çocuklar model aldıkları bireyleri taklit edip, onlarla özdeşim kurarak hayata hazırlanırlar. Çocuk ve gençler özellikle bu dizileri televizyonlarda sıkça seyretmeye başladıklarında model olarak dizi kahramanlarını, yani mafya elemanlarını almaya başlarlar. Özellikle o döneme kadar kendisine eğitim ve statü olarak çok daha yüksek seviyelerdeki insanlardan model oluşturmamışlarsa, bu süreç kaçınılmaz olmaya başlar.

Medya bilindiği üzere eğitici ve öğretici olmak yerine daha çok reyting kaygısındadır. Mafya tipi dizilerin reytingi arttıkça hem bu dizilerin sayısı artmakta hem de tekrarları çoğalmaktadır. Kimi zaman bu dizilerin yayınlandığı saatlerde çok sayıda seyirci televizyon başına kilitlenmektedir. Ev ortamında küçükten büyüğe herkes bu dizileri izlemek durumunda kalmaktadır. Bir süre sonra bağımlılık yapan diziler, suç işleyen çete kuran Polat Alemdar, Memati gibi giyinen ve yaşamaya başlayan gençlerin yetiştirilmesine hizmet etmektedir. Bu tür dizilerin etkisi kısa süreli değildir. Halktan gelen bu yoğun ilgi, yayıncılar tarafından talep olarak değerlendirilmekte, böylece hem diziler farklı versiyonlarda ortaya çıkmakta, hem de sinema ve diğer sektörlerle de kaymaktadır. Burada önemli olan bir diğer nokta da şudur: gençlik yılları şahsiyetin kimliğinin kazanılıp oturtulduğu dönemlerdir. Ayrıca suç; içine bir kez girildiğinde içinden çıkılması son derece güç ama suç işleme oranlarını arttırmanın da son derece kolay ve zorunlu olduğu bir olgudur. Bir kez suç işlediğinizde suçlu etiketini alırsınız. İslah evine veya ceza evine girdiğinizde genellikle profesyonel suçlu nasıl olmayı ve suç konusunda eğitim elde etmeyi öğrenirsiniz.

Daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi organize suç örgütleri genellikle elemanlarını cezaevi veya islah evine düşmüş elemanlardan temin ederler. Bu noktadan sonra bir kısır döngü devam eder. Problemi çözenin en kolay yolu, problem ortaya çıkmadan problemin ortaya çıkmasına zemin hazırlayan faktörleri ortadan kaldırmaktır. Aksi halde problemlerin çözümü daha zor, bazen imkânsız olmaktadır.

SONUÇ

Ülkelerin sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıkları organize suç örgütlerinin ortaya çıkışını ve seyrini değiştirmektedir. Legal oluşum için kendisine zemin edinen organize suç örgütlerini deşifre edebilmek oldukça zordur. Örgütün iç bünyesindeki müdahaleyi önleyen ve son derece iyi işleyen savunma, engelleme, sızdırmazlık (KOMDB, 2006:78) gibi mekanizmalara sahip olmaları, tespit ve teşhis edilmelerini son derece güçleştirmektedir. Bu durum da onlar için büyük bir avantaj olmaktadır. Bir takım devletlerarasın-

daki serbest dolaşım imkânlarının da kötüye kullanılması sebebiyle, diğer ülkelerde kendi konumlarındaki suç örgütleriyle karşılıklı iletişime geçmek suretiyle daha güçlü konuma gelebilmektedirler. Ayrıca bu durum örgüt üyelerinin kimi zaman bazı cezalardan da kurtulmalarına yol açabilmektedir.

Bu tür suç örgütleri organize çalıştıkları için her türlü teknolojik gelişmeyi de kullanabilmekteler. Bu imkânlarla kısa sürede büyük kazanımlar elde etmekte, bu kazanımlarını ticari usul ve yöntemlerden faydalanmak suretiyle aklayabilmektedirler.

Türkiye’deki suç örgütlerinin çok köklü bir geçmişi olmadığı göz önüne alındığında; etkin, çağdaş ve köklü değişikliklerle bu organizasyonların faaliyetlerini en alt seviye çekmek mümkündür (Dursun,2006.136). Son derece karmaşık bir yapıya sahip olan organize suç örgütlerinin faaliyetlerini basit ve yapay önlemlerle en alt seviyeye indirmek mümkün gözükmemektedir. Köklü önlemler alındığı takdirde, organize suç örgütleri sosyo-kültürel yapıyı çürütmeye, çözmeye devam edecektir. Bu durum o yapının bozulup yok olmasına kadar gidebilir.

Türkiye açısından bakıldığında, organize suçla mücadelenin yetersiz olduğunu söylemek mümkündür. Bu tip suçlarla mücadelede genellikle yasal önlemlere başvurulmakta diğer önlemler göz ardı edilmektedir (Dursun 2006,134). Alınan yasal önlemlerin de çağdaş gelişmeleri takip edemediği, bu sebeple de hatalı veya gereksiz düzenlemelere yer verildiği için yeterli ve etkin çözümler üretilememektedir. Bu noktada organize suç örgütlerinin genç dinamik bir kadroya sahip olduğunu ve çağdaş gelişmeleri yakından takip ettiklerini vurgulamak gerekir.

Organize suç örgütleri de suçlarını çağa uydurmakta, kendilerini güncellemektedir. Günümüz organize suç grupları; uyuşturucu, nükleer, kimyasal ve biyolojik madde kaçakçılığı hatta insan kaçakçılığı ile gelirlerinin büyük bir kısmını elde etmektedirler (Dursun 2006: 124). Uluslar arası düzeyde kara para aklama, her türlü kaçakçılık faaliyetiyle ülkelerin sosyal, ekonomik ve siyasi istikrarını bozdukları gibi, uluslar arası güvenliği de önemli ölçüde tehdit etmektedirler.

O halde ülkelerin geleceğini, uluslar arası ilişkilerini dahi olumsuz etkileyebilen bu suç örgütlerini kök salmadan güçlerini kırmanın çok daha kolay bir yol olduğunu düşünüyoruz. Bu noktada özellikle de medyanın üzerine büyük bir pay düşmektedir.

SUMMARY

The social economic and cultural differences within a society can cause the appearing of mafia. It is rather difficult to decipher mafia once it has based its legal formation. Intervention with mafia's establishment, identification and structure is almost impossible due to the well functioning of its defense hindrance and filtering (KOMDB, 2006:78). And it has become a major advantage. Due to the misuse of the freedom of interstate commuting, the growth of mafia has spread to other states hence becoming more powerful. Furthermore the members were able to escape from penalty or punishment.

Being organized crime members, they are able to work with all kinds of technological devices.. In a short time, with the available facilities, mafia is able to make money. Trade methods are used to increase their finances to enable the mafia the economical power to rebel at any time.

Considering that the mafia in Turkey not being well established, mafia can be made redundant or reduced to its minimum with effective contemporary and rooted changes (Dursun, 2006:136). The organization can be corrupted by taking strong and effective precautions.

From Turkey's point of view, it is easy to say the struggle against mafia is insufficient. Judicial precautions are generally applied to struggle against mafia as application of other methods are generally neglected (Dursun, 2006:134).

It is known that mafia has young dynamic members who are able to follow and benefit from the modern technological developments and devices. Therefore enabling the mafia to operate and function as planned. The legal precautions, which were taken to disembodify the members, were not modernized and well organized. So the taken precautions were not satisfactory.

Mafia today is constantly modernizing itself to fit in with the modern world. The modern day mafia is mainly involved with substance, nuclear, chemical and biological substance smuggling. Moreover most of their income is gained through human smuggling (Dursun, 2006:124). Mafia, by acquittaling black money and involving in all kinds of smuggling internationally disrupts the countries economic, social and political stability. Hence it is becoming a threat to international security.

KAYNAKÇA

AŞIK, Metin

2000 “Organize Suç ve Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Şube Müdürlüğü”, **Polis Dergisi**, 6. Sayı, Ankara: EGM Yayınları.

CENGİZ, Mahmut

2004 **Türkiye’deki Mafya Tipi Organize Suç Şüphelilerinin Sosyal Profili**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇULCU, Murat

1992 **Dünyamızı Saran Mafya**, İstanbul: Kartaş Yayınları.

ÇULCU, Murat

1998 **Mafya Üzerine Notlar**, İstanbul: Kartaş Yayınları.

ÇULCU, Murat

2001 **Her Sakaldan Bir Kıl**, İstanbul: E Yayınları.

DURSUN, Hasan

2006 “Türkiye’de Organize Suç ve Bu Suça Karşı Güvenlik Sektörü Bağlamında Alınması Gereken Önlemler”, **Polis Dergisi**, Yıl 12, Sayı 7, s.124-136.

İÇLİ, Tülin Günşen

2004 **Kriminoloji**, Ankara: Martı Kitap ve Yayınevi.

KAZAN, Turgut

2000 “Çete, Gizli İttifak”, **Toplu Suç Kavramları, Mukayeseli Hukuk ve Türkiye’de Durum**, 2000 Hukuk Kurultayı, Ankara.

KOMDB

2002 T.C. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü **KOMDB 2001 Raporu**, Ankara: EGM Yayınları.

KOMDB

2006 T.C. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü **KOMDB 2005 Raporu**, Ankara: EGM Yayınları.

KURTKAN, Amiran

1985 **Genel Sosyoloji**, 5. Baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi.

TOLAN, Barlas; Galip İSEN, Veysel BATMAZ

1995 **Sosyal Psikoloji**, Ankara: Adım Yayınları.

YENİSEY, Feridun

1999 “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele” **Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu İle İlgili Seminerler**, 03.09.1999, Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları.

YÜCEL, Mustafa Tören

1997 **Türk Ceza Siyaseti ve Kriminolojisi**, Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları.

4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu ve Uygulaması, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi III, 2.Baskı, Ankara.

<http://haber.mynet.com/main/?date=10> Haziran 2006